

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/odznaczenia/129090,Pamiatki-spod-Monte-Cassino.html>

Materiały ze zbiorów rodzinnych przekazanych do Archiwum IPN przez Leokadię Skreczko (fot. IPN)

ARTYKUŁ

Pamiętki spod Monte Cassino

OKRES HISTORYCZNY

(1939-1945) II wojna światowa

Autor: JOLANTA DROZDOWSKA, KATARZYNA
GAWKOWSKA, JUSTYNA STAROŃ 19.05.2025

18 maja 1944 roku żołnierze 2. Korpusu Polskiego pod dowództwem gen. Władysława Andersa toczyli jedną z najbardziej zaciętych bitew II Wojny Światowej. Po miesiącach bohaterskiej, nieustrudzonej walki, zatknęli biało-

czerwoną flagę na ruinach, niezwykłego dotąd klasztoru na Monte Cassino.

Losy żołnierzy Armii Andersa nie mają sobie równych. Przekraczali granice Związku Sowieckiego z nadzieją na powrót do domów. Rozsypani po „niehumanitarnej ziemi” Polacy, stawili się na wezwanie, licząc na ocalenie. W wielu przypadkach okazało się, że oznacza to życie z dala od ukochanej ojczyzny, za którą przelewali krew.

Dzięki projektowi Archiwum Pełne Pamięci, na przestrzeni ostatnich lat, zasób IPN wzbogacił się o wiele, niezwykle cennych kolekcji, należących do uczestników bitwy o Monte Cassino. Wśród nich znalazły się darowizny przekazane przez panie Krystynę Krzeczowską i Leokadię Skreczko.

Archiwum rodziny Krzeczowskich

Dzięki ogromnej uprzejmości Pani Krystyny Krzeczowskiej, pozyskaliśmy materiały dotyczące jej rodziców: kapitana 3. Dywizji Strzelców Pieszych Edwarda Krzeczowskiego oraz sanitariuszki Janiny Krzeczowskiej (Broszkiewicz).

Edward Krzeczowski (ur. 1910 r. w Moskwie, zm. 1973 w Leicester) pochodził z rodziny kolejarzy, w 1924 r. powrócił z rodziną do Polski. Zamieszkali w Warszawie, a on rozpoczął naukę w szkole wojskowej, najpierw w Piotrkowie Trybunalskim, następnie w stolicy, i został zawodowym żołnierzem. Po klęsce w kampanii wrześniowej wywieziono go na Syberię. Pracował w sowchozie w miejscowości Rubcowsk (Kraj Ałtajski). Po amnestii trafił do Armii Andersa w stopniu kapitana w 3. Dywizji Strzelców Karpackich (należał do 7 papp, 2 papp, 3 papp), walczył pod Monte Cassino.

Krystyna Krzeczowska podczas konferencji prasowej dotyczącej przekazania do Archiwum IPN

pamiętek rodziny Krzeczkwowskich

- Warszawa, 17 lutego 2023 r.

(fot. Mikołaj Bujak/IPN)

**Materiały z archiwum rodziny
Krzeczkwowskich przekazane do
Archiwum IPN (fot. Justyna
Staroń)**

Janina z Broszkiewiczów (ur. 1922 w Bochni, zm. 2006 w Leicester) po wybuchu wojny w 1939 r. trafiła do Lwowa, pracowała tam jako sanitariuszka. Aresztowana 29 czerwca 1940 r., wywieziona na Syberię, następnie trafiła do Kazachstanu i do Teheranu – wszędzie pracowała jako sanitariuszka, wstąpiła w szeregi Pomocniczej Służby Kobiet. Po przybyciu do Włoch rozpoczęła pracę w Szpitalu Wojennym nr 7.

Państwo Krzeczkwoscy poznali się najpewniej w Palestynie. Pobili się 1 kwietnia 1944 r. i mieli dwójkę dzieci: córkę Krystynę Marię i syna Andrzeja Jerzego. Ich więź przetrwała najtrudniejsze czasy, narodziła się i przetrwała na obczyźnie.

Wśród materiałów przekazanych do zasobu IPN znalazły się m.in.: Krzyż Pamiątkowy Monte Cassino wraz z legitymacją oraz baretki polskich, brytyjskich i włoskich odznaczeń (m.in. Krzyża Walecznych) należące do kapitana Edwarda Krzeczkwowskiego oraz Gwiazda za wojnę 1939–45 i Gwiazda Italii Janiny Krzeczkwowskiej, która została odznaczona za swoją postawę i pracę. Na szczególną uwagę, wśród przekazanych pamiątek, zasługuje pamiętnik na korze brzozejowej zawierający wpisy osób pracujących razem z Janiną na oddziale izolacyjnym w szpitalu w Asino.

**Materiały z archiwum rodziny
Krzeczkwowskich przekazane do
Archiwum IPN (fot. Mikołaj
Bujak/IPN)**

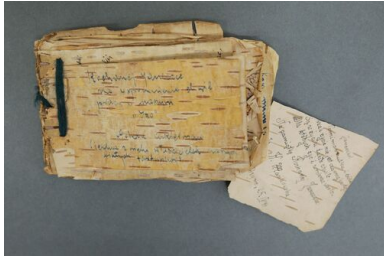

**Materiały z archiwum rodziny
Krzeczkwowskich przekazane do
Archiwum IPN (fot. Mikołaj
Bujak/IPN)**

**Materiały z archiwum rodziny
Krzeczkwowskich przekazane do
Archiwum IPN (fot. Mikołaj
Bujak/IPN)**

Bujak/IPN)

**Pamiętnik wykonany z kory
brzozowej z 1941 r. (18 kart, 17
zapisanych stron) ze zbiorów
rodzinnych przekazanych do
Archiwum IPN przez Krystynę
Krzeczkowską (fot. Mikołaj
Bujak/IPN)**

Odnalezione korzenie

Napawa nas radością, gdy darczyńcy pukają do naszych drzwi z własnej woli. Cienimy te wyjątkowe momenty. Tak właśnie było we wrześniu 2022 roku, gdy Pani Leokadia Skreczko z Argentyny zawitała do Oddziałowego Archiwum w Białymstoku, z postanowieniem przekazania kopii pamiątek po swoim ojcu – Wincentym Skreczko, który służył w Armii Andersa i brał udział w walkach we Włoszech, również pod Monte Cassino.

Pani Leokadia to obywatelka Włoch, mieszkająca na stałe w Argentynie. Zdradziła, że zawsze chciała poznać polską rodzinę swego ojca, z pomocą przyszły media społecznościowe. Okazało się, że poszukiwania prowadzono także po drugiej stronie Oceanu Atlantyckiego. Mieszkająca i pracująca we Włoszech Polka, kuzynka Pani Leokadii, nawiązała z nią kontakt, a następnie obie panie spotkały się i to dzięki tej znajomości Pani Leokadia przybyła do Polski, by poznać swych krewnych. To oni zmotywowali ją do wizyty w Oddziale IPN w Białymstoku.

**Spotkanie z Panią Leokadią
Skreczko (druga od lewej) w
siedzibie Oddziałowego Archiwum
IPN w Białymstoku, 27 września
2022 r.**

Pamiętki nowego życia

Wincenty Skreczko urodził się 5 maja 1919 r. w miejscowości Wojtachy. Z racji swego miejsca zamieszkania, po 17 września 1939 r. w ramach poboru, został wcielony do Armii Czerwonej. Według rodziny trafił do obozu sowieckiego, skąd jako obywatela polskiego zwolniono go, co umożliwiło mu dołączenie do Armii Andersa. Ze zdjęć wiadomo również, że w czerwcu i lipcu 1942 r. Wincenty przebywał w Tel Awiwie, następnie brał udział w walkach we Włoszech, zwłaszcza pod Monte Cassino.

Po zakończeniu działań bojowych żołnierze 2 KP nadal stacjonowali m.in. w rejonie Ankony. Wincenty, z dala od ojczyzny i krewnych, musiał mierzyć się z przygnębieniem i tęsknotą. Dzięki szczęśliwemu zbiegowi okoliczności poznał tam miłość swojego życia. W miejscowości Morro d'Alba jesienią 1945 r. Wincenty Skreczko poślubił Włoszkę, Marię Casali. Parę możemy oglądać na pamiątkowych zdjęciach, także w towarzystwie grupy żołnierzy polskich. Państwo Skreczko pozostali we Włoszech do końca października 1947 r., a następnie na stałe osiedli w Argentynie.

**Trzy fotografie z czerwca i lipca
1942 r. zrobione w Palestynie. Od
lewej patrząc Wincenty Skreczko
na dwóch pierwszych ujęciach
drugi od lewej, na trzecim ostatni
od lewej (ze zbiorów rodzinnych**

przekazanych do Archiwum IPN
przez Leokadię Skreczko)

Pamiątkowe zdjęcia ślubne z
żołnierzami (ze zbiorów
rodziny przekazanych do
Archiwum IPN przez Leokadię
Skreczko)

Pamiątkowe zdjęcia ślubne
Wincentego Skreczki i Marii
Skreczko z domu Casali (ze
zbiorów rodzinnych przekazanych
do Archiwum IPN przez Leokadię
Skreczko)

Ich córka, Leokadia, urodziła się w 1947 r. i prawie nie pamięta swego ojca, miała zaledwie 8 lat, gdy zmarł (12 maja 1955 r.), jest pochowany w Argentynie.

Odnalezieni członkowie rodziny zgodzili się podarować Oddziałowemu Archiwum IPN w Białymstoku kopie elektroniczne listów Wincentego z Włoch i Argentyny z lat 1947-1949.

Pani Leokadia po raz pierwszy zapoznała się z listami ojca pisanymi do jej polskich dziadków dopiero w podczas wizyty w Polsce.

W użyczonej kolekcji zachowały się cenne fotografie z tamtego okresu. Darowiznę stanowią kopie elektroniczne fotografii przedstawiających żołnierzy Armii Andersa w drodze do Włoch i w samych Włoszech, prawdopodobnie już po zakończeniu działań bojowych, oraz legitymacja i krzyż Monte Cassino, tarcza krzyżowców – odznaka honorowa 8. Armii Brytyjskiej.

Z kopiami cyfrowymi nabytku można zapoznać się w czytelnich Archiwum IPN.

**Zdjęcie legitymacyjne W.
Skreczki. Żołnierze 2 KP we
Włoszech (ze zbiorów rodzinnych
przekazanych do Archiwum IPN
przez Leokadię Skreczko)**

**Krzyż Monte Cassino, legitymacja
i pamiątkowa odznaka 2
Warszawskiej Dywizji Pancernej 2
Korpusu PSZ na Zachodzie (ze
zbiorów rodzinnych przekazanych
do Archiwum IPN przez Leokadię**

Skreczko)

**Identyfikacyjne dokumenty
wyjazdowe rodziny Skreczko (ze
zbiorów rodzinnych przekazanych
do Archiwum IPN przez Leokadię
Skreczko)**

Więcej interesujących materiałów na profilu **Archiwum IPN**

COFNIJ SIĘ